

4. Bank for International Settlements, (2016), *Global foreign exchange market turnover in 2016*, Triennial Central Bank Survey. Monetary and Economic Department, Basel.

Петрик І.В.

аспірант,

Донецький державний університет управління

ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ СУЧАСНОЇ ТЕОРІЇ ІННОВАЦІЙ

Економічна теорія інновацій є однією з найпоширеніших економічних доктрин сучасності для багатьох розвинених та країн, які лише розвиваються. Систематизація основних положень теорії інноваційного розвитку та її адаптація до економіки України є актуальною, бо саме з її допомогою можливо вирішити багато задач теоретичного та практичного значення. У зв'язку з чим дослідження основних положень сучасної теорії інновацій є своєчасним та актуальним.

У науковій термінології до цього часу немає єдиного визначення поняття «інновація». Існує багато тлумачень вищезгаданого терміну у вітчизняній і світовій літературі. Відомо, що вперше термін «інновація» ввів до наукового обігу у 1912 році Й. Шумпетер. Він дав визначення поняття інновації «як нової науково-організаційної комбінації використання виробничих факторів, вмотивованих підприємницьким духом» [1, с. 220].

Сучасні вітчизняні економічні словники тлумачать інновацію як нововведення, новинка. Виділяють конструкторське нововведення, нововведення, що заощаджує витрати на працю або капітал; нововведення, що зберігає живу працю, підвищує її продуктивність; стимулює новий вид виробництва. Також під терміном «інновація» розуміють втілення нових форм організації праці й управління, що охоплюють не тільки окреме підприємство, а й їх сукупність, галузь [2, с. 116]. Інновація – це загальносоціологічна категорія, результат і спонукальний мотив прогресу суспільства у всій його багатовимірності. Інновації – це результат інноваційної діяльності, який втілений у вигляді нових або удосконалених товарів чи послуг, що є конкурентоспроможними на ринку, технологічних процесів, організаційно-

управлінських і соціально-економічних рішень виробничого, адміністративного, правового, комунікативного та іншого характеру, що використовуються в практичній діяльності та забезпечують суспільну або економічну вигоду [3, с. 281].

Іноземні економічні словники [4, 5] визначають інновацію як нову ідею чи метод, впроваджену для виготовлення будь-чого, ґрунтуючись на нових технологіях та ідеях.

Закон України «Про інноваційну діяльність» визначає інновації як введені в обіг новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені інноваційні продукти, інноваційна продукція, технології, продукція або послуги, результати наукових досліджень і розробок, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного, маркетингового або іншого характеру, що поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери та сприяють просуванню технологій, продукції та послуг на ринок [6, с. 1].

Узагальнюючи існуючі точки зору, під терміном «інновація» пропонуємо розуміти невід'ємну частину економічного розвитку, продиктовану науково-технічним прогресом в умовах конкурентоспроможного ринку, яка сприяє отриманню економічної вигоди та/або досягненню економічного, екологічного, соціального ефекту.

Слід відмітити, що потреба у розвитку теорії інновацій обумовлена наступними факторами: зростаюча роль науково-технічних винаходів у національній економіці; необхідність в розширенні та інтенсифікації існуючих ринків збуту; визначення напрямку розвитку чергового технологічного циклу.

Роздивляючись еволюційний розвиток сучасної теорії інновацій, виділимо основні економічні теорії та школи:

– Школа російського циклізму (XX ст.), представником якої є Н. Кондратьєв [7, с. 337]. Він виявив наявність довгих кон'юнктурних хвиль у розвитку суспільства, визначив розвиток економіки як процес нерівномірний і циклічний, пов'язав хвилі винаходів та інновацій з переходом до нового циклу. Хвильова теорія Н. Кондратьєва стала основним прогностичним базисом шостого інноваційного технологічного укладу економіки майбутнього – життєвий цикл NBIC-конвергенції [8, с. 411-413]. У цей період розвиток теорії інновацій стримувало те, що й досі не були пояснені чинники, які впливають на накопичення інновацій між хвилею спаду і підйому.

– Австрійська школа (XX ст.). Представники: Й. Шумпетер, Г. Менш, Л. Мізес, Фрідріх фон Хайек. Й. Шумпетер ввів до наукового обігу поняття «інновація», «інноватор» [1, с. 220]. Під терміном «інновація» він розумів зміни з метою впровадження і використання: нових видів споживчих товарів, нових методів (способів) виробництва, нових ринків збуту, нових видів сировини або напівфабрикатів, нових організаційних форм виробництва. Всі п'ять «нових комбінацій» Шумпетера і на сьогодні задають форму та зміст економічного розвитку підприємств будь-якої галузі [9, с. 8]. Г. Менш доповнив теорію Й. Шумпетера теорією циклів продукції. Економічний розвиток є не що інше, як перехід з одного рівноважного стану в інший під впливом технічного прогресу. Головна роль в економічному розвитку належить підприємцю. Банки є посередниками між інноватором і інновацією, що в сучасних кризових умовах банківської системи є великий ризик. Л. Мізе описав передумови і стимули створення інновацій. Створення інновацій є динамічним фактором розвитку виробництва, який визначається прогресивними інноваціями, які поступово підвищують рівень життя всіх верств населення, однак стримуюча роль держави неприйнятна для інноваційного розвитку суспільства. Фрідріх фон Хайек створив концепцію розсіяного знання. Також він стверджував, що ринок – це особливий інформаційний пристрій, який через ціни виявляє, використовує і координує знання мільйонів незалежних людей. Тому інновації з'являються неминуче. Стриманню інновацій у цей період сприяли наступні чинники: по-перше, хибне ствердження, що банки є посередниками між інноватором і інновацією, що в сучасних кризових умовах банківської системи є великий ризик; по-друге, що стримуюча роль держави неприйнятна для інноваційного розвитку суспільства; по-третє, що ціна не єдиний засіб визначення інновацій.

– Еволюційна економічна теорія, розроблена Р. Нельсоном та С. Уінтером у 1982 році. Вони стверджували, що основний чинник економічних змін – науково-технічний та організаційний прогрес, який відбувається на мікрорівні. Досягнення еволюційного підходу – це розробка та застосування комп'ютерних імітаційних моделей. Головним терміном еволюційної теорії є категорія «рутина», яка характеризує поведінку фірм, схильних до відбору в умовах конкуренції [10, с. 18-22]. Крім Р. Нельсона і С. Уінтера до економістів еволюційного напрямку можна віднести авторів еволюційних моделей технологічної дифузії:

Л. Соете, Р. Тернера, С. Меткалфа і М. Гиббонса та економіста інституційного напрямлення Дж. Ходжсона.

Резюмуючи вищезазначене, виділимо основні постулати теорії інновацій в цілому: науковий і технологічний розвиток на сучасному етапі не можуть бути ізольовані один від одного; інноваційно-технологічний розвиток породжує глибокі структурні зміни в економічній, соціальній і політичній сферах; ефективно впровадження і розвиток досягнень науки і техніки вимагають розвитку належних економічних умов та інститутів; результат інновацій може носити як позитивні, так і негативні наслідки; економічний застій породжує нову хвилю інновацій; інноваційно-технологічний розвиток носить циклічний характер; в силу аналогії природним системам розвиток економіки можна розглядати крізь призму інноваційних екосистем, відмінною рисою яких є здатність до внутрішньої динаміки і розвитку під впливом як ендогенних, так і екзогенних факторів.

Як бачимо, сучасна теорія інновацій пройшла довгий період свого становлення, подальший розвиток якої буде визначатися змінами, що відбуваються у світовій економічній системі. Найсуттєвіший внесок у становлення теорії інноваційного розвитку зробили Й. Шумпетер, Н. Кондратьєв, Р. Нельсон, С. Уінтер та інші вчені-економісти.

Список використаних джерел:

1. Шумпетер Й.А. Теория экономического развития: учебное пособие. Москва: Директ-Медиа, 2007. 400 с.
2. Завадський Й.С., Осовська Т.В., Юшкевич О.О. Економічний словник. Київ: Кондор, 2006. 355 с.
3. Сурмін Ю.П., Бакуменко В.Д., Михненко А.М. Енциклопедичний словник з державного управління. Київ: НАДУ, 2010. 820 с.
4. Термін «інновація». Словник «Collins Cobuild English Language dictionary»: веб-сайт. URL: <https://www.collinsdictionary.com/us/dictionary/english/innovation> (дата звернення: 03.04.2019).
5. Термін «інновація». Словник «Oxford University Press»: веб-сайт. URL: <https://en.oxforddictionaries.com/definition/innovation> (дата звернення: 03.04.2019).
6. Про інноваційну діяльність: Закон України від 04 липня 2002 року № 40-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15> (дата звернення: 18.03.2019).
7. Щетинін А. І. Політична економія: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 480 с.
8. Історія економіки та економічної думки: структурно-логічні схеми, таблиці, малюнки: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2014. 504 с.

9. Якобчук В.П., Кравець І.В., Русак О.П. Інноваційний розвиток галузі свинарства: довідник. Житомир, 2012. 188 с.

10. Нельсон Р., Уинтер С. Эволюционная теория экономических изменений: учеб. пособие / пер. с англ. Москва: Дело, 2002. 536 с.

Чернышёва Т.В.

магистр,

Национальный авиационный университет

ИННОВАЦИИ И УПРАВЛЕНИЕ ЧЕЛОВЕЧЕСКИМИ РЕСУРСАМИ – ПУТЬ К УСПЕХУ ОРГАНИЗАЦИИ

На сегодняшний день в конкурентной бизнес-среде фирмы сталкиваются с серьезными проблемами, связанными с удовлетворением постоянно растущих потребностей рынка и клиентов, а также их ожиданий. Для обеспечения конкурентоспособности и успеха организации руководителям необходимо принять инновации в качестве ключевого элемента для предприятия.

Особое значение придается инновационным компаниям и предприятиям, которые базируются и стремятся к высоким технологиям производства, к информационным технологиям, изобретательскому менеджменту, развитию ресурсов искусственного интеллекта, инновациям, к творчеству личности, а также к управлению инновациями как концептуальной основе изменения современного общества.

Однако основной движущей силой инноваций является человеческие ресурсы, а чтобы инновации были успешными, менеджеры должны поддерживать, планировать и развивать инновационную культуру. Разделим их на три категории [3, с. 172].

1. Инновационные общества – это те общества, которые активно размышляют о своем будущем на основе стратегического планирование, создание новых перспектив развития, в первую очередь основанных на образовании и науке, знаниях, информационных технологиях и со значительными финансовыми вложениями в эти сегменты развития. Они поддерживают индивидуальное, групповое и коллективное творчество и создают новые инновационные продукты и услуги.